

נפצעתי במלחמת יום כיפור, היום אני מסייעת לאחרות

ענת יהלום איבדה רגל במלחמת יום כיפור, והרופא אמר שהיא לעולם לא תעמוד, תלך ותלד. היא טעה. היום, אחרי שבנתה חיים עשירים ומלאי משמעות, היא תורמת מניסיונה לנשים שנפצעו ב־7 באוקטובר, ומקפידה לספר להן מה אמרה לה השחקנית חנה מרון

צפורה רומן | צילום: מיכל בנדק

"ב־6.10.1973 הייתי פקידת לשכה בגרוד 184 של השריון, במוצב טסה על גדת תעלת סואץ – קו ראשון מול המצרים. בשבת

בבוקר הורה לי המג"ד, סא"ל שאול שלו, להתפנות עם החיילות. כולן התפנו, ואני ביקשתי, וקיבלתי, אישור להישאר. ב־14:05 ישבתי מול המרכזיה עם ספר על ברכיי, כשברקע שירים עבריים מתחנת הרדיו 'קול הרעם' מקהיר. פתאום שמעתי רעש מהריש אוזניים. פתחתי את הדלת וראיתי שלושה מטוסי קרב מטילים פצצות כמו גשם. נשכבתי על הרצפה עם הידיים על הראש, ובאותו רגע הלשכה חטפה פגיעה ישירה וכולה קרסה עליי. זה היה סופם של חיי הקודמים ותחילתם של החיים האחרים.

נולדתי בקבוצת כנרת, שנייה מתוך ארבע

בנות, לפנינה ויוסף יהלום – היא אשת חינוך, הוא חקלאי ואיש מערכת הביטחון שנעדר המון מהבית. להיות ילדה בשנות ה־50–60 בעמק הירדן היה מאתגר למדי. היינו חשופים לסורים ורצנו למקלטים. הייתי ילדה דעתנית שלא הולכת בתלם של מערכת החינוך. בגיל 11, במסגרת העבודה של אבא, שטיפל בעלייה של יהודי מרוקו, עברו לפריז. ארץ זרה, בלי שפה, אבל בפעם ראשונה היינו ממש משפחה ולא רק בין ארבע לשש כמו בקיבוץ.

חזרנו אחרי מלחמת ששת הימים ומצאנו ארץ חדשה. את הסורים ברמת הגולן החליפו הישראלים, ונוסף מדבר סיני.

אחרי התיכון התגייסתי, ובאפריל 1973 הייתי אמורה לצאת לקורס קצינות, ואז הגיע סא"ל שאול שלו לפקד על הגדוד. נשארתי איתו וזכיתי. הייתי מאושרת שם.

כשהתחילה ההפצצה לא איברתי את ההכרה, התהפכתי מהבטן לגב, על הסיסים הלוהטים שחדרו לי לגוף. לא הרגשתי כאב, אבל הייתה לי תחושת ריחוף ושקט מוחלט. פתאום ראיתי את הוריי, אחיותיי וחברי כנרת עומדים מעל קברי. אמרתי לעצמי: הוריי לא יקברו אותי, וצעקתי, 'תוציאו אותי מפה!' החיילים שנכנסו מצאו אותי שוכבת בשלולית של דם. העלו אותי על נגמ"ש בדרך לתאג"ד, כשהמטוסים ממשיכים להפציץ והכול בוער מסביב. באמצע הבלגן ניגש אליי ד"ר גיורא פוררשטיין, רופא הגדוד, וכששאלתי: 'תגיד, אני אחיה?', תשובתו הייתה:

'כן. בלי רגל, אבל תחיי'. המג"ד שאול שלו נהרג שלושה ימים אחרי שנפצעתי.

ואז התחיל המאבק הארוך והמפותל שלי לחיים. הגעתי במסוק חילוץ לרפידים ומשם לבאר שבע, כשכל גופי קרוע: הידיים, הרגליים, הגוף מלא רסיסים, ודם נוזל מכל הכיוונים, רק הפנים נשארו שלמים. במסוק ביקשתי מהרופא: 'אל תיתן לי למות', אבל כשהגענו לבית החולים הצבאי בבאר שבע, שמעתי שני רופאים צעירים אומרים: 'זאת לא תחיה'. פקחתי את העיניים ושאלתי: 'אני לא אחיה?', ואחד מהם אמר: 'אוי, היא מדרבנת. ניקח אותה לחדר הניתוח'. בחרתי בחיים והחיים בחרו בי. כשהתעוררתי, כולי מגובסת ומחוברת לצינורות ולמכשירים, הבנתי די מהר שאין לי רגל. גם הרגל השנייה הייתה בסכנת קטיעה, ונלחמו עליה במהלך השנה שבה הייתי מאושפזת במ' חלקה האורתופדית בתל־השומר, וגם אחרי.

החבר שלי, רפי רימשון, ששירת בסיני ביחידה סורית, בא לבקר אותי שבעה חודשים אחרי הפציעה – עד אז לא התראינו. הרבר הראשון שסיפר לי היה על בן כנרת שנהרג, ושנינו בכינו עליו ועל חברים אחרים. ואז הוא אמר: 'עכשיו צריך למלא את

"רפי אמר לי: 'עכשיו צריך למלא את השורות. יאללה, בואי נתחתן'. חזרתי מניתוח מארצות הברית עם זיהום, על כיסא גלגלים, הגעתי לקיבוץ ל־24 שעות, התחתנו וחזרתי למחלקה"

השורות. יאללה, בואי נתחתן'. הייתי לקראת ניתוח בארצות הברית, ורפי אמר: 'תקני שם שמלה, תחזירי ונתחתן'. חזרתי מארצות הברית עם זיהום, על כיסא גלגלים, הגעתי לכנרת ל־24 שעות, היישר לחתונה שלנו ומשם בחזרה למחלקה. בדיעבד רפי סיפר לי שאחד הרופאים אמר לו: 'אתה יודע מה אתה עושה? הבחורה הזאת לא תעמוד, לא תלך ולא תלד'. הוא טעה, ורפי לא נרתע.

עברתי 27 ניתוחים, וביניהם יצאתי הביתה. באוגוסט 1975, פחות משנתיים מהפציעה, נולד בנו הבכור. קראנו לו

ענת יהלום (71) מכפר סבא, אמה לשלושה וסבתא לשבעה. מרצה על סיפור חייה, מחברת הספר "לקום" (הוצאת ניב)

גיורא על שם גיורא צור, בן כנרת שנפל בסיני. הוא גדל בקיבוץ ומדי פעם הביאו אותו אליי, לבית החולים. כשגיורא היה בן שנה יצאתי ללימודים במכללת אורנים, בלי בגרות ועל כיסא גלגלים. מתלמידה פרובלמטית הפכתי למצטיינת. במהלך הלימודים ילדתי את רועי, בבנו השני, ועם קבלת תעודת ההוראה – את נמרוד, השלישי. רפי היה אחראי על גידול הילדים, ואני התחלתי לצאת, בין הניתוחים, לשליחויות הסברה בחו"ל. אחרי תשע שנים בכיסא הגלגלים החלטתי לעשות הכול כדי לעמוד על הרגליים. זה לא היה פשוט. במאמצים רבים עברתי לקביים, למקל, אפילו רכבתי על אופניים עם רגל אחת. הייתי בין

"לא פשוט להיות אישה נכה, גם לא נכת צה"ל. לצערנו, אם גבר נכה, הוא 'טרומפלדור', אישה נכה היא לא מציאה גדולה"

מייסדות הפורום לנשים נכות צה"ל וממייסדות עמותת 'אתגרים', וגם השתתפתי במרתון בניו יורק עם אופני ידיים. בהמשך רקדתי בסטודיו של אוהד נהרין. בין לבין נשלחתי כשליחת עלייה לדרום אפריקה, חיינו ביוהנסבורג, ורפי עבד באל על. כל השנים ליווה אותי החלום שאעשה הכול כדי שאחזור למה שהיה. בשלב מסוים הבנתי שהדברים לא יחזרו למה שהיו, אבל אין סיבה שלא יהיה טוב ואפילו יותר טוב.

את הקיבוץ עזבנו לפני 30 שנה. עברנו לרעננה ובהמשך

לכפר סבא.

בשנים האחרונות התחלתי להרצות על סיפור חיי במסגרת שונות בארץ ובחו"ל. להרצאה אני קוראת 'לקום אל החיים', אבל זה לא פשוט. בהמשך הדרך היו רגעים רבים שבהם היו לי ייסורי גוף ובעיקר ייסורי נפש שבהם רציתי למות. ייסורי הנפש קשים מייסורי הגוף, והיו לי כאלה וכאלה, ועדיין יש. רפי יצא לפנסיה מחברת הבנייה שבה עבד כאיש שיווק והדרכה, ובאחרונה הוא מצטרף אליי על הבמה, כי יש לו חלק חשוב בסיפור שלי. הבית שלנו פתוח בשנים האחרונות לאנשים שצריכים עזרה בתהליכי שיקום. במסגרת ארגון נכי צה"ל עזרתי לנכים למצות את זכויותיהם, שם למדתי את חוק השיקום. כשסיימתי את תפקידי, אנשים המשיכו לפנות אליי, ולא יכולתי לסרב. לקחתי כשותף את ראובן פולנסקי, שהיה קצין רפואה וגם הוא מארגון נכי צה"ל, והחלטנו שאנחנו עוזרים פררבונו לאנשים במצוקה שפונים אלינו לעזרה.

מלחמת אוקטובר 2023 הביאה

איתה פצועי גוף ונפש בהיקף עצום. אליהם נוספו נפגעי נפש 'דרומים', שאירועי המ' לחמה עוררו אצלם פוסט־טראומה. אנחנו מסבירים להם מהן הזכויות שיוכלו לממש אם יוכרו על ידי משרד הביטחון, מכינים אותם לוועדה, ואם צריך, מערערים על החלטת הוועדה.

מטרת הליווי היא לסלול נתיב חדש למצב החדש שבו הם נתונים, כדי שהנכות שלהם תהיה לצד החיים ולא החיים עצמם. הפגישות עם האנשים מתקיימות אצלנו בבית, ורפי נוכח בהן. חשובה ההבנה שהנכה והנכות הם חלק מתסריט של המשפחה ושל החברה הישראלית.

אני גם ניגשת לנכות צה"ל בבית הלווים, נותנת להן כרטיס ביקור ואומרת: 'אני לרשותך, כשיתאים לך'. השאלות שלהן דומות: 'מה יש לי להציע?', 'מי ייקח אותי עכשיו?', וגם 'איך אתמורד עם הביקורת של משפחתו?'. לא פשוט להיות אישה נכה, גם לא נכת צה"ל. לצערנו, אם גבר נכה, הוא 'טרומפלדור', אישה נכה היא לא מציאה גדולה. אני אומרת להן: 'את לא רק הנכות שלך והחיים אינם רק הנכות', ומדגישה את החשיבות בכך שהיא תמצא את הדרך לעזור לאחרות ולאחרים הוקקים לעזרה. התובנה הזו היא מורשת מהשחקנית חנה מרון, שנפצעה ב־1970 בפגיעת חבלני בנמל התעופה במינכן ורגלה נקטעה. היא הגיעה אליי למיטה בבית החולים, הביאה לי חצאית מקסי ואמרה לי: 'אישה נכה זה זיפת! בלילה תבכי, ביום תקומי, תתלבשי ותצאי לחיים', והוסיפה: 'כל זמן שאת יכולה לעזור למישהו – יש לך חיים מלאי תוכן'."

שורה תחתונה: "בשעת משבר אני נזכרת שאמרתי לרופא במסוק: 'אל תיתן לי למות'. אני לא בטוחה שידעתי מה יהיו המחירים של מימוש המשפט, אבל בדיעבד אני שמחה מאוד על בחירתי בחיים, מקוידה את הטוב ואומרת תודה בכל בוקר". ■

צילום: אלבום פרטי

"הבנתי שהדברים לא יחזרו למה שהיו, אבל אין סיבה שלא יהיה טוב יותר". אמה בכיסא גלגלים

האם ענת היא האישה היחידה שנפצעה קשה במלחמה ההיא? במשך זמן רב היא הוגדרה כך. לפני כמה שנים התברר לה שהייתה אישה נוספת, איילה וייס, מילואימניקית שנפצעה בגזרה הסורית. היא נפטרה בשנות ה־40 לחייה.

צילום: אלבום פרטי

"ייסורי הנפש קשים מייסורי הגוף". בבית החולים

ספטמבר 1974: ריאיון עם ענת יהלום ב"לאשה"